

אמרי יעקב חיים

אמרות שמועות עובדות הליכות והנהגות ועוד
מתורתו של רבינו הגאון הגדול רבי יעקב חיים סופר שליט"א

צפייה ליום הכפרה

הרבה מעורר מו"ר שליט"א בשיחותיו על הצפייה וההכנה ליום הכיפורים, ומביא מדברי הגר"ס זצ"ל שהמשיל למלך שמוחל על כל החובות הממוניות לעת זמן, כמה היו מצפים לזמן זה, ועל אחת כמה וכמה לחטאים שחטאנו שהקב"ה מעביר מוחל וסולח ביום הכיפורים.

ולשון רבינו יונה ז"ל בספר שערי תשובה (שער ד אות ח):
ואם עבר אדם על מצות לא תעשה ועשה תשובה, ידאג לעונו ויכסוף ויחכה להגיע ליום הכיפורים למען יתרצה אל ה' יתברך, כי רצונו חיי הנפש והגוף וחיי כל נוצר. כמו שנאמר (תהלים ל, ו) "חיים ברצונו". ועל כן אמרו רז"ל (ראש השנה ט): כל הקובע סעודה בערב יום הכפורים כאילו נצטוו להתענות תשיעי ועשירי והתענה בהם, כי הראה שמחתו בהגיע זמן כפרתו, ותהיה לו לעדה על דאגתו לאשמתו, ויגונותיו לעונותיו. עכ"ל.

וסיפר על בעל יסוד ושורש העבודה ז"ל, שהיה עומד ביום הכיפורים, ומעורר על כך עד כמה צריכים אנו להודות לבורא ית' על שנתן לנו את יום הכיפורים, והיינו צריכים לעמוד ולהודות ולקלס מאד מאד על הטובה והחסד הגדול שעשה עמנו.

כי ביום הזה יכפר עליכם - לפני ה' תטהרו

אמר מו"ר שליט"א, בשם המפרשים, לבאר בדרך רמז הפסוק, "כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם, לפני ה' תטהרו" (ויקרא טו), שיש לקרוא "כי ביום הזה יכפר" - "עליכם לטהר אתכם", שאמנם הקב"ה מכפר עלינו ביום כיפור, אבל לצורך כך צריכים אנו להכין את עצמנו, לטהר עצמינו, והיינו עליכם לטהר אתכם. ואז אז נזכה בעז"ה שהקב"ה יכפר עלינו.

מעלת כל שעה ביום כיפור

ועל אחת כמה וכמה בהתקדש יום הכיפורים עצמו, הזכיר מו"ר שליט"א דברי הפלא יועץ (ערך כפור ד"ה ולכן):

מעלת כל רגע מעשרת ימי תשובה

כתב בספר פלא יועץ (שלוה ערך תשובה) וז"ל, "וכתוב בספרים, שהפרש יש בין עשרת ימי תשובה לשאר הימים לענין תשובה ותפלה כהפרש האור מן החושך, ויפה שעה בתשובה ומעשים טובים בימים האלה מימים שלמים בשאר הימים, אשר על כן ראוי לחוש על כל רגע של ימים אלו שלא לאבדו".

ובספרו אלף המגן במוסר לראש השנה (דקצ"ב ע"ב) כתב: "הימים האלה נזכרים ונעשים אשר בהם פתחי תשובה פתוחים, ואם יפתח אדם פתח כחודו של מחט יפתחו לו פתח כחודו של אולם, וכתבו שהתורה והמצוות של ימים אלו היא העולה, ומעט של ימים אלו עולה לחשבון גדול של ימים אחרים".

ומקור דברי הפלא יועץ בספר סדר היום (סדר הנהגת האדם בעשירות, עמוד ריא) וז"ל, ויש הפרש בין תשובת ימים אלו לשאר ימות השנה, כהפרש האור מן החושך, לכן כל אדם ראוי להתבונן בענין קדושת ימים אלו ויסדר בהם תשובתו והכנעתו ויתענה בהם כפי כחו. ע"כ. [כל זה מדברי מו"ר שליט"א במגיד דבריו ליעקב ימים נוראים (קונטרס אמרי חיים סי' ו דף רז ע"א). ע"ש].

והראה לי מו"ר שליט"א מכתב של הבן איש חי (הנדפס בספר פרקים בתולדות יהדות בכל ח"ב עמוד 431) שהוא כתב אותם בעשרת ימי תשובה, והוא חותם דבריו על מעלת הימים של עשרת ימי תשובה שבהם "כל דקה חשובה בעיני כחודש ימים". והוסיף מו"ר שליט"א, כי בספר קדוש אלול (עמוד רמב) הביאו בשם הבן איש חי לגבי כל ימי תשובה כנ"ל, אבל במכתב הנ"ל מבואר כן לגבי עשרת ימי תשובה דווקא. והוא כמו שהובא מהפלא יועץ והמקור מדברי סדר היום וכן"ל. (א"ה, וע"ע בספר תולדות בן איש חי עמוד 166, וקובץ רב ברכות ח"ו עמוד יג). ועל כן כמה צריך להיות שמח ולנצל כל רגע ורגע מעשרת ימי תשובה.

לא למדים זאת לפני כן קוראים זאת בלי הכנה כמעט, [וכן כתב בספר מטה אפרים (ס' תרכ"א י'), שכן ראוי ללמוד סדר העבודה לפני יום הכיפורים], וכדי להבין גם גודל ההפסד בעוה"ר כל שלא זכינו עדיין ולא נבנה בית המקדש. והביא דברי הגאון האדר"ת זצ"ל (נפש דוד עמוד קלב) שהעיד על עצמו "בסדר העבודה נמוג לבי עוד מימי ילדותי, בעת אמירת הפיוטים, לשפוך דמעות כמים מרוב התמרמרות". [ומו"ר שליט"א נוהג למסור שיעור ארוך במשך שלוש שעות כיומיים לפני יום הכיפורים, בו לומדים סדר עבודת יום הכיפורים (וג' שעות דייקא, כדברי הגר"ח מולאזין זצ"ל בכתר ראש אות סג "מי שזהיר ללמוד בלילה ג' שעות לשמה, מוחלין לו על כל עוונותיו, וזאת עבירות שבין אדם לחבירו, כי כחות נפש אינו שב ונתקן אלא בת"ת"). ובסדר העבודה ביום הכיפורים כנ"ל מהאדר"ת].

עוף כפרות שנמצא טריפה

שמעתי ממו"ר שליט"א, מי שעשה כפרות, ושחטו כראוי ונמצא טריפה, הורה הגר"ש אלישיב זצ"ל שאין צריך לחזור ולעשות כפרות פעם נוספת (וע' שו"ת אור לציון ח"ד פ"ח סי' ד).

קיום מצוות היום כתיקון

אמר מו"ר שליט"א, שמעתי מרבי שמואל פרוש שליט"א משם זקינו, שהשרף מבריסק מהרי"ל דיסקין זצ"ל, בירך אותו בזה הנוסח, "שיהיה לך צום קל, ותזכה לקיים מצוות היום כהלכה" עכ"ל.

ברכה על בשמים ביום הכיפורים

מו"ר שליט"א נמנע מלברך על בשמים ביום הכיפורים, (ע' כף החיים סי' תריב אות לג בשם כנסת הגדולה, דלהרי"ח ריח טוב ביום שצוית התורה לענות אדם נפשו, אינו מן הדין, שהשמה נהנית מן הריח).

לימוד הלכות תשובה

אמר מו"ר שליט"א, הרמב"ם סידר לנו את כל הלכות תשובה, שהם מפוזרים בכל התלמוד, (במסכת שבת, יומא, עבודה זרה, חגיגה, שבעות, ראש השנה), ועוד, אבל הרמב"ם קיבץ וסידר כולם למקום אחד, להלכה סדורה ופסוקה (והגם שעוד קדמונים עסקו בהלכות תשובה, כמו רב סעדיה גאון ז"ל, אבל כסדר הרמב"ם שקיבץ כל ההלכות כולם להלכה פסוקה לא מצוינו), והרמב"ן זצ"ל באיגרת לחכמי צרפת ("שרם אענה אני שוגג" הנדפסת בספר כתבי רמב"ן ח"א עמוד שמג) משבח מאד את רבינו הרמב"ם במלאכתו זו על הלכות תשובה (עיין שם לשונו הזהב). וראוי

"וכתוב בספרים שכאשר יעסוק אדם בתורה ותחנונים ביום הכיפורים שעה אחת - חשוב יותר מיום שלם בשאר הימים, לכן ראוי לחוס מאד על היום הזה כי הולך הוא, והמתרשל בו מעשות כל אשר בכחו לעשות יאבד טובה הרבה".

מעלת התשובה וכפרת יום הכיפורים

עורר מו"ר שליט"א הרבה פעמים, כי כפרת יום הכיפורים היא רק למאמינים שהקב"ה מכפר, (כמ"ש הרמב"ם פ"ג מהל' שנוגת ה", ורמ"א סי' תרז ס"ז).

ובכלל זה חובה לחקוק על לוח לבנו דברי הרמב"ם (פ"ז מהל' תשובה ה"ד) שכתב וז"ל, ואל ידמה אדם בעל תשובה שהוא מרוחק ממעלת הצדיקים מפני העוונות והחטאות שעשה, אין הדבר כן אלא אהוב ונחמד הוא לפני הבורא כאילו לא חטא מעולם, ולא עוד אלא ששכרו הרבה, שהרי טעם טעם החטא ופירש ממנו וכבש יצרו, אמרו חכמים מקום שבעלי תשובה עומדין אין צדיקים גמורין יכולין לעמוד בו, כלומר מעלתן גדולה ממעלת אלו שלא חטאו מעולם, מפני שהן כובשים יצרם יותר מהם. ע"כ.

וכולנו בעלי תשובה לענין זה, גם בני תורה, אם בעוון החמור של ביטול תורה, ואם לשון הרע, ושאר עוונות.

והנה בדברי הרמב"ם שבעל תשובה גדול מצדיק, הביא לזה הראגוצ'וב זצ"ל ראייה מגמרא שכל אחד יודע, והיא במסכת קידושין (מט): שהמקדש אשה על מנת שאני צדיק גמור הרי זו מקודשת, שמא הרהר תשובה, ולכאורה צ"ב, שהרי בשביל שיחולו הקידושין צריך שיתקיים התנאי שהוא צדיק גמור, והגמרא תולה הטעם שמא הרהר תשובה, והרי אף אם הרהר בתשובה ושכ בתשובה, הרי הוא בעל תשובה, אבל אינו צדיק גמור, ובהכרח שבכלל מאתיים מנה, ובכלל בעל תשובה נכלל מעלת צדיק גמור.

לימוד סדר עבודת יום הכיפורים

שמעתי ממו"ר שליט"א, שראוי לכל בן תורה ללמוד סדר עבודת כהן גדול ביום הכיפורים, כדי להכין עצמו, להבין באמת העבודה הגדולה של יום הכיפורים, ושערי המשתלה ולשון של זהירות שמלבינה, וקרבת וזריקת הדמים וכו' וכו', והגם שלא זכינו לזה, צריכים לעסוק בתורתו ובהלכותיו וכאילו קיימנו אותו, ואם

וידוי בקריאת שמע שעל המטה

שמעתי ממו"ר שליט"א, כי בקריאת שמע שעל המטה בליל יום הכיפורים, אומרים וידוי, שהרי הוא יום של וידויים (וע' פסקי תשובות סי' תריט אות ז ובהערה).

וידוי עם הש"ץ בחזרה

שמעתי ממו"ר שליט"א, כי בחזרת הש"ץ ראוי לחזור ולומר הוידוי יחד עם הש"ץ. (והוא כמ"ש הרמ"א סי' תרו ס"ג, וכתב הכף החיים שם אות כו שכן המנהג. אף שלדעת מרן ז"ל כיון שהתודה כבר, אינו צריך לחזור ולהתוודות).

וידוי רב נסים גאון ז"ל בשחרית

כה כתב מו"ר שליט"א בספר נר יהודה (עמוד כח) על דודו מרן ראש הישיבה הגאון רבי יהודה צדקה זצ"ל: אזכרה ימים מקדם, לפני רבות בשנים, בהלו נרו עלי ראשי, שהיה דודי הגאון זצ"ל עובר לפני התיבה בימים נוראים בבית הכנסת על שם אביו "רבי שאול צדקה", והיה הוא מתפלל תפלת שחרית של יום הכיפורים, וכשהיה מגיע בעת חזרת הש"ץ לוידוי רב נסים גאון ז"ל, היה משתק מבכי עצור, וכמעט לא היה קולו נשמע, לב כל המתפללים היה מתפלץ ונמס כדונג בראותינו את רבינו הארז אשר בלבנון, ספר תורה חי, בוכה ומתודה בדמעות שליש, ואנן אזובי הקיר מה נאמר ומה נדבר, וי לך דמיתנן וי לך דמיתנן, וכמו חי אזכור זאת, ואין בכחי לתאר המעמד הנורא. (עכ"ל).

את מוספי

בתפלת מוסף דיום הכיפורים, אומרים "את מוספי", וכך היה נוהג דודי מרן הגר"י צדקה זצ"ל, וכך הייתה דעתו של רבינו הגדול חכם בן ציון זצ"ל. והיינו למי שאין בידם מסורת מנהג לומר "את מוסף" כיוצאי תוניס. (וראה עוד למו"ר שליט"א בארוכה בספר דברי יעקב חיים ח"א סי' ו').

רבי עקיבא הנהרג היום

מו"ר שליט"א אומר בסליחות של כיפור, בתחינת "עשה", "עשה למען עבדך רבי עקיבא בן יוסף הנהרג היום על יחוד קדושת שמך". (א"ה וע' תורה לשמה סי' קסא, ואכמ"ל).

קניית עליה לתורה בימים נוראים

סיפר מו"ר שליט"א, שבאחת השנים קנה עליה לספר

לכל אחד לקבוע לימודו בימים אלו בהלכות תשובה להרמב"ם, שעצם זה שקובע זמן ללמוד הלכות תשובה, ועוסק בתורת תשובה, הרי זה בעצמו קיום תשובה, וכדין עוסק בתורת חטאת וכו', מלבד מה שזה בגדר התייצבות על דרך נכונה (וע' מועד לכל חי).

ושמעתי עוד ממו"ר שליט"א, בענין מה שאמרו חז"ל (מנחות קי.) העוסק בתורת חטאת כאילו הקריב חטאת וכו', שכמה אחרונים דקדקו דהיינו דוקא במי שעוסק בעסק גדול, בעיון ובלימוד דיני חטאת, וכן בשאר קרבנות, אבל לכאורה מדברי רבינו יונה בספר שערי תשובה (שער ד אות ה) משמע מדקדוק לשונו דסגי במה שקורא הפרשה. ואמר שכן מצא לגאון מהרי"ט ז"ל בספרו צפנת פענח על התורה.

והוא רחום בערבית דכיפור

מנהג חסידי בית אל, וכך דעת הבן איש חי ועוד רבים, שאין אומרים "והוא רחום" בתפלת ערבית לדיל יום הכיפורים, ואדרבא אפשר ועל דרך הסוד יש גריעותא והפסד אם אומרים "והוא רחום". וכך ראיתי מעשה רב אצל דודי מרן הגר"י צדקה זצ"ל כשהיה עובר לפני התיבה, שלא היה אומר "והוא רחום", והיה אפילו מוחה במי שהיה רוצה לומר "והוא רחום". (וע' במה שהאריך בזה מו"ר שליט"א בספר דברי יעקב חיים ח"א סי' ה).

סליחות - מיקום אמירת פיוט "בזכרי על משכבי"

אמר מו"ר שליט"א, שאת הפיוט "בזכרי על משכבי" יש לאומרו רק לאחר מזמור לדוד אליך ה' נפשי אשא, כדי שלא יהיה הפסק בין "ויעבור" לבין "לדוד" (וע' מחזור בית אל דצ"ז ע"א).

כתר מלכות

הנהיג מו"ר שליט"א בישיבה, שביום הכיפורים ובפורים אחרי תפלת ערבית אומרים תפלת "כתר מלכות" של הגאון רבינו יוסף חיים זצ"ל (מדביור המתחיל "ריבנו של עולם" ועד הסוף) בפתחת ההיכל. ואחר כך לומד בישיבה משניות כל מסכת יומא. ומברך התלמידים בנוסח המופיע בסידור בברכת אב לבנינו, ובלשון יחיד, ומכנין על כל אחד ואחד.

איך לא ישמח ויגל בלבו שמחה רבה ועצומה בכל רגע מעיניו הצום והתענית, על קיום מצוות הבורא ית"ש, כנ"ל, לכן מעת שאדם נעשה חלש מעיניו הצום ועמידת הרגלים יחף, יכניס שמחה עצומה בלבו על קיום מצות עשה מן התורה שמקיים בעיניו זה, ובכל שעה שיתגדל ויתווסף אצלו העינוי דהיינו בעת תפלת מנחה ותפלת נעילה, תתגדל ותתווסף שמחה עצומה יותר בלבו. ולפי גודל הענוי - כן גודל השכר מבוראו יתברך שמו. ע"כ.

ובפרט לפני תפלת נעילה, לקראת סוף היום הגדול, מעורר על זה מו"ר שליט"א, על חיוב השמחה על התענית, וחלילה שלא להפסיד את המעלה הזו, [ואגב, השנה במוצאי צום גדליה, מו"ר שליט"א אמר שיחה בבית הכנסת שמתחת ביתו, בין מנחה לערבית, והאריך יותר בדרשה קצת עד שהגיע זמן צאת הצום, והביאו לפני הקהל מיני מזונות לפני תפלת ערבית, ואמר מו"ר שליט"א, "עדיף לאכול על מנת להתפלל, ולא להתפלל על מנת לאכול..."], וגם לפני תפלת ערבית דמוצאי יום הכיפורים, שההבדל בין המקיים המצוה של העינוי והתענית בשמחה, לבין מי שמצפה ח"ו לסיום הצום, הוא הבדל שמים וארץ.

והזכיר דבריו הנפלאים של הגאון האדר"ת זצ"ל שהיה בוכה ביותר בתפלת ערבית דמוצאי יום הכיפורים, מרוב הצער על הפרידה מיום הקדוש, יום הכיפורים, עד שנה הבאה. וגם בשם הפלא יועץ, שלו יכלנו לעצור את הזמן, לקשור את השעון, כדי להרוויח עוד זמן להיות ביום הנפלא יום הכיפורים.

תפלת השב לרבינו יונה לפני נעילה

הנהיג מו"ר שליט"א בשיבה, שלפני תפלת נעילה אומרים "תפלת השב" להחסיד רבינו יונה גירונדי ז"ל.

מעלת תפלת נעילה

בדרשה לפני תפלת נעילה, מזכיר מו"ר שליט"א דברי המשך כחמה (הפסטר שבת טובה) שבשעת נעילה חותם הדין הוא ביד הקב"ה לבדו, והוא דן יחידי, ובשעה זו היא עת רצון ושעת הכושר לשוב בתשובה על עוון חילול ה'.

המציא לנו מחילה

וכן מזכיר בשם בנו הרה"ג רבי אברהם אליעזר שליט"א, הביאור במה שאנו מבקשים "אל נורא עלילה, המציא לנו מחילה בשעת הנעילה", לפי פשוטו אנהנו מבקשים

תורה, והוסיפו והעלו כנגדו, ושוב הוסיף הוא, ושוב הוסיפו כנגדו, והסתפק אם להניח מלקנות, או להעלות בכל זאת ולקנות. ואמר ששאל על זה את הגאון הגדול רה"י חכם משה צדקה שליט"א, ואמר לו שלא יניח, אלא יעלה המחיר ויקנה, כיון שזה סנגוריא על עם ישראל שרואים בשמים שבני ישראל מחבבים המצוות שמעלים ומוסיפים במחיר. [והוסיף שבאמת בהרבה מקומות עיקר ההכנסות של בתי הכנסיות הוא מהמכירות של ימים נוראים].

אולם כל זה במקום שלא יכול לבוא לידי מחלוקת ח"ו, וכמה פעמים עורר על זה מו"ר שליט"א, שפעמים אדם חפץ לעשות נחת רוח להוריו ז"ל, ולקנות ההפטר, ובנמצא עוד מי שחפץ לקנות, ומגיעים לידי מחלוקת, ויותר נחת רוח להוריו אם יניח ויותר, ובכסף שרצה לקנות ההפטר יקנה מיני מזונות וכו' כדי שיברכו עליהם הקהל. [וכתב הכף החיים (סי' נג ס"ק צג): "ואין להתקוטט בעבור שום מצוה, כגון גלילות ספר תורה וכיוצא בו, דהרי שנינו (יומא לט.) הצנועים מושכים ידיהם והגרונים חוטפים. ומה יש ללמוד כל אדם אם יש לו 'ארציית' או דבר אחר, ורוצה להיות חון להתפלל הוא או לעלות לספר תורה, כי מנרעות נחן ח"ו, אלא שתיקתו זה שכרו, וזה כבוד ונחת רוח לאביו". ועוד כתב הכף החיים (סי' רפד סק"ו): "אלא לא להתקוטט ח"ו בעבור זה, כי מלה בסלע משתוקא בתרין, ועל ידי זו השתיקה יהיה יותר נחת רוח לאביו מאשר ידבר ויעלה למפטיר". וככף החיים (סי' תקסח סוף אות עה) כתב שמי שעושה נחת רוח לאביו או גם אביו מתפלל בעדו על שעשה לו נחת רוח. וע"ע כף החיים שם (אותו כב ואות כג ואות צו, סי' קלד אות לא ואות לד.) ע"ש].

השמחה בעינוי ובצער העינויים

מו"ר שליט"א רגיל להביא דבריו הנפלאים של בעל יסוד ושרש העבודה (שער יא פרק י): יתבונן כל אדם בשכלו, שמהראוי וטוב לו לשמוח שמחה עצומה עד מאד בכל רגע שסובל צער העינוי מאכילה ושתייה וחליצת הסנדל, על קיום מצות עשה מן התורה שמקיים בכל רגע שסובל העינוי, ובודאי מי שתקוע בלבו אהבת הבורא יתברך שמו ויתעלה לעבודתו - חשקו ורצונו שיתארך היום הצום הקדוש הזה כפלי כפלים, בכדי שיקיים בכל רגע מצער העינוי מצות עשה מן התורה שציוה לו יוצרו ובוראו יתברך שמו ויתעלה. כי זה ברור לכל משכיל, שאינו דומה מי שמקיים איזה מצות עשה שעה מועטת, למי שמקיים לאותה מצות עשה כמה שעות. וכו'. אדם שהוא ערום בעבודת הבורא יתברך שמו ואהבת הבורא תקוע בלבו לעבודתו יתברך שמו,

המנהג הפשוט אצל הספרדים, וכן מנהג ירושלים (כמו שהעידו רבים מנאנני ירושלים ועוד, הובאו בלוח דינים ומנהגים אהבת שלום), לברך ברכת הלבנה אחרי יום הכיפורים, וכך היה נוהג דודי מרן הגר"צ צדקה זצ"ל בעת שהיית מתפלל עמו (בביהכ"נ שאול צדקה), אבל שמעתי שבשנים האחרונות נהג לברך לפני כיפור. אבל אנן בדידן נוהגים לברך אחרי יום כיפור. ויביא מנעלים כראוי לברכת הלבנה, מנעלים של עור, כיון שאין לברך ברכת הלבנה בלא נעליים (משנ"ב סי' תכו אות יא), ועל כן יש להחליף לנעלי עור, (וכן כתב החיד"א במורה באצבע אות רלט לגבי תשעה באב, וז"ה לג"ד). וכמו כן בישיבה נהגנו להביא מיני מזונות לפני ברכת הלבנה (ע' כף החיים סי' תכו אות ל, ושר"ת שיח יצחק ח"א סי' קצה).

מוצאי יום הכיפורים

במוצאי יום הכיפורים ככל שנה מו"ר שליט"א בשמחה גדולה, ומסיבה, ומודים ושרים לקב"ה שנתן לנו את יום הכיפורים, ומביאים כלי נגינה וכו', על שזכינו ונתכפר ונמחל לנו על כל חטאינו.

והזכיר מדברי החתם סופר שבימים אלו שבין יום כיפור לסוכות, לרוב המדריגות שהעפיל אליהם בימים המקודשים הללו, היה עוסק בשירה וזמרה והודאה לבורא יתברך, וחיבר חיבור בשם "שירת משה".

וסיפר מו"ר שליט"א על אחד מהגדולים, שהתבטא, שאלמלא הדור, לגודל העבודה של אלול וימים נוראים היה זוכה לרוח הקודש, אלא שאין הדור ראוי.

העבודה במוצאי יום הכיפורים

במוצאי יום הכיפורים נשאל מו"ר שליט"א, אחרי כל העבודה הגדולה של חודש אלול, ראש השנה, עשרת ימי תשובה, וכעת יום הכיפורים ב"ה, והקב"ה כיפר לנו על חטאותינו, מה העבודה הלאה?

ואמר מו"ר שליט"א, שבימים אלו עיקר העבודה היא לא להסיח דעת מן התורה, ולהרבות בשקידת התורה בהתעוררות.

על רבינו בעל המגן אברהם זצ"ל - לרגל היארצייט ג' תשרי תמ"ג

זצ"ל, היה מתיירא מהמגן אברהם. ואצלו מגן אברהם היה "גדול האחרונים", מתחשב מאד בדעתו לענין

שהקב"ה ימציא לנו מחילה, יסלח וימחל לנו על מה שעשינו. אבל אפשר לרמז כאן, שאנחנו מבקשים מהקב"ה "המצא לנו מחילה", את המחילה והמנהרה הזו תחתור לנו תחת כסא הכבוד - כמו שעשית מחילה ומנהרה למנשה מלך ישראל, כמבואר בדברי חז"ל (סנהדרין קג. וירושלמי שם פרק י ה"ב) דברים נוראים עם כל המעשה של מנשה, וזו התפלה והבקשה שלנו, שיחתור לנו מחילה, כדי שגם אם חלילה אנחנו לא ראויים, עם כל זה תקובל תשובתנו לפני יתברך. [מו"ר שליט"א עובר בישיבה לפני התיבה בתפלת נעילה באמירת "אלהינו שבשמים" בהתעוררות גדולה מאד].

זמן תפלת הנעילה

שמעתי מדודי הרה"ג רבי אברהם מונסנ זצ"ל, כי המקובלים לרוב הכוונות בתפלה, היו מקדימים להתפלל נעילה יותר מחצי שעה לפני השקיעה, ופעם אחת הגיע להתפלל עמם יחד סבא קדישא הגאון מהרש"א אלפאנדרי זצ"ל, ורצו להקדים ולהתחיל תפלת הנעילה, ומהרש"א התנגד לזה, שאין לנו לזוז מדברי השלחן ערוך (ס' תרכג ס"ב) "זמן תפלת נעילה כשהחמה בראש האילנות", וקיבלו דבריו, ולפני התיבה עבר הגאון השד"ה זצ"ל, והוא לרוב גדלותו הספיק לכווין כל הכוונות ולהשלים התפלה בזמנה. [פעם אחת שאלו את הגאון השד"ה זצ"ל, שבסוף ימיו איבד מאור עיניו, כיצד זוכר הוא את כל הכוונות של ספירת העומר (שהם כוונות עמוקות ומתחלפות מיום ליום וכו'), ואמר להם, שהוא רואה לפניו את הכוונות כמו אותיות ברכת הלבנה בשלט שנמצא בשיטבילאך...].

להורות לחומרא בדעת ר"ת

שמעתי ממו"ר שליט"א, כי רבינו הגדול חכם בן ציון זצ"ל, לא הייתה דעתו נוחה להורות לרבים להחמיר במוצאי יום הכיפורים בדעת ר"ת, שהרי רבים חלשים וזקנים חולים ונשים ומעוברות וכו', והמנהג דלא כר"ת, ואין להורות להחמיר כר"ת.

ברכת הלבנה

גדול האחרונים

שמעתי ממו"ר שליט"א, כי רבינו הגדול חכם בן ציון

שמעתי מהרה"ג רא"ף גרוסברג ז"ל בשם אביו הרב זצ"ל, ששמע מפה קדשו של השרף מברסק גאון ישראל וקדשו מהרי"ל דיסקין זצוק"ל שאמר בהאי לישנא "כמעט אין ג' תיבות במג"א בלא חידוש דין".

(כן כתב מו"ר שליט"א בספר מנחות שלום ח"ד ס"א א.)

הלכה. הגם שאצל אחרונים אחרים מצוי שהיה דוחה דבריהם וכו', אבל לגבי המגן אברהם היה מתיירא מלחלוק עליו.

אין שלוש תיבות בלא חידוש דין

על המקובל האלהי חכם אפרים הכהן זצ"ל - לרגל היארצייט

מבקש ממך תיקון על החטאים שלי!, והוא התחיל לספר לחכם אפרים מה הוא חטא ומה הוא עשה (יותר נכון, את מה שלא עשה... על כל התורה הוא עבר, והיה צריך למצוא ולפרט על מה לא עבר...), ומסיפור לסיפור עוון יותר גרוע, יותר מר ויותר גס, עד שחכם אפרים כבר לא יכל להתאפק, התחיל לבכות, ובכה ממש בכי תמרורים, העיניים שלו זולגות דמעות בלי הרף וכלי הפוגה. אותו אחד לא הבין, אמר לו, 'כבוד הרב, על מה אתה בוכה? אני חטאתי, אני צריך לבכות, לא אתה!'. נאנח רבי אפרים זצ"ל אנוחה גדולה, אמר לו, 'כואב לי שכל כך הכעסת לבוראך! תגיד לי, מה עשה לך הקב"ה, שכל כך רע החזרת לו? על זה אני בוכה!'.
שמירת העיניים

שמעתי מדודי הרה"ג רבי אברהם מונסה זצ"ל, בשם חכם אפרים זצ"ל, שאדם היוצא לרחובות של עיר, יכול לחזור ולהגיע ליעד אליו יצא, או צדיק יסוד עולם, עם חבילות מצוות, או חלילה להיפך, עם חבילות עבירות, והכל תלוי בהתנהגותו, וכיצד ישמור על עיניו ומחשבתו (א"ה, וע"ע אור לציון חכמה ומוסר עמוד ריט).

ראיותיו של רבי אפרים הכהן זצ"ל שכנה ואו
שמעתי מספרים, שפעם שאלו אותו, את חכם אפרים הכהן זצוק"ל (היה צדיק יסוד עולם), 'מי אמר שאתה כהן?!'. כך משהו בא ושאל אותו. נענה ואמר לו חכם אפרים זצ"ל, 'יש לי שתי ראיות שאני כהן, ראיה אחת, שאני הייתי מתפלל עם רבינו יוסף חיים זצ"ל, ה'בן איש חי', בבית הכנסת שלו, והוא היה מעלה אותי 'כהן', ואם הוא היה מעלה אותי 'כהן', 'אין בודקין מן המזבח ולמעלה' (קדושים עו.). ודבר שני, אהרן הכהן בכבודו ובעצמו אמר לי שאני כהן! הייתי יום אחד ישן בלילה, ובא אלי אהרן הכהן, והוא אמר לי, 'אתה כהן, אתה מהצאצאים שלי', הרי לך שתי ראיות שאני כהן!. כך הוא אמר אותו קדוש.

בכיו של רבי אפרים

שמעתי מתלמיד חכם אחד שהכיר אותו, מעשה, שפעם הוא דיבר איזה שיחת מוסר, ואחד מהשומעים שמע דבריו, חדרו בלבו, עוררו אותו, גרמו לו התפעלות גדולה. בא אצלו, אמר לו, 'כבוד הרב, אני כל ימי הלכתי אחרי תאוותי, ועשיתי כל מיני תועבות וקלקולים שבועולם, ואני רוצה לעשות תשובה, ואני

הודעה חשובה:

הדברים המובאים בגליון זה, נכתבו על פי רשימות ושמועות מתלמידים שונים, ומהם דברים שנשמעו לפני רבות בשנים, ומהם דברים ששמענו מכלי שני וכדומה, ובודאי אין לראות בדברים כדברים מדויקים, ולקוצר חזקם גם לא אסתייע מילתא לברר הדברים לפני הדפסתם אצל מו"ר שליט"א, ובהיות ואין הדברים נדפסים אלא לעורר, לא נמנענו מלהביאם לתועלת הרבים, ואם שגינו איתנו תלין משוגתינו.

בשורה טובה לאוהבי תורה

לאחר שאולו החבורות

"מגיד דבריו ליעקב - ימים נוראים",

כעת נדפס שוב מהדורה נוספת לזכיו הרבים

ניתן להשיג בפלאפון: 054-8542164

כל מי שיש בידו שמועות נוספות ממו"ר שליט"א,

מתבקש לפנות למערכת בפלאפון מספר 0548542164 או בדוא"ל 8542164@gmail.com וזכות הרבים תלוי בו.

ניתן להצטרף גם לתפוצת הגליון בדוא"ל הני"ל.

כמו כן ניתן לקבל בדוא"ל הני"ל מידי שבוע שיחותיו של מו"ר שליט"א "מגיד דבריו ליעקב" על פרשיות השבוע

גליון זה יצא לאור א"ה מעת לעת כמסת הפנאי

ניתן לשמוע משיחותיו האחרונות של רבינו שליט"א הנמסרות מידי יום בין מנחה לערבית במנין שתחת ביתו, בקו שמספרו 5293 * שלוחה 32 *. שמעו ותחי נפשכם.